

Les borses han patit una caiguda històrica, amb pèrdues mitjanes del 40 % dels seus valors. Durant mesos, el pànic s'ha apoderat dels parquets.

2009 o l'apocalipsi econòmica

El darrer dels dotze raïms que vam engolir el 31 de desembre del 2008 donà la benvinguda a un any fosc, potser negre, per a l'economia. Enguany, les economies avançades estaran sumides en la recessió, i els països emergents patiran una notable desacceleració, diuen les grans previsions. El col·lectiu d'hipotecats, però, creua els dits perquè la revisió de l'euríbor sigui un regal del cel en plena apocalipsi

Passats els primers mesos de resaca per la borbata irresponsable de les *subprime* als Estats Units amanida amb l'emboïga alça dels preus de les primeres matèries, confi-

àvem que les turbulències financeres anirien remetent, que la inflació es mantindria sota control i que les economies emergents serien el paroxoc del gran cop de desacceleració dels països avan-

çats. Però un any i mig després, encara tenim malestar al cos i arrosseguem la sensació que l'estaborniment ens durarà un temps més. El 2009 serà fosc, pessimista i dur per a l'economia mundial. Així ho vaticinen les previsions d'experts, institucions financeres i polítiques i altres gurus de l'economia. La paraula maleïda, recessió, ja s'ha incorporat al vocabulari econòmic de molts països que han tancat l'any amb dos trimestres consecutius de creixement negatiu del seu PIB, i durant l'any que encetem, cauran els qui han fet equilibris en els darrers mesos. L'atur creixerà arreu, seguirà la contracció del consum almenys els primers mesos i, molt probablement, el sistema bancari no recuperarà plenament la confiança fins el 2010. Però no tot seran desgràcies. Els hipotecats rebran un baló d'oxigen vital, i la inflació donarà una treva.

El 2009 remetran les turbulències al sector bancari, però a canvi ens espera la pitjor ressaca de la crisi financera des dels anys trenta, amb una recessió profunda en ple cor del sistema, des dels EUA fins a Europa passant pel Japó. És el resultat dels excessos comesos per gairebé tothom: els estats, que van permetre anys d'excessos i no han reaccionat a temps; els consumidors, que es van llançar al dispendi incontrolat i van engendrar bombolles, la principal la immobiliària, i els bancs, que els van donar ales animant i ajudant el sobreendeutament i engreixant de retruc les bombolles. També els bancs centrals, que durant alguns anys, sobretot des del 2002 fins al 2004, van deixar el preu del diner pràcticament regalat i van obrir de bat a bat les portes als especuladors més espavilats del planeta. I amb tot plegat, ningú no s'ensumava la patacada...

El preu del diner i les hipoteques. En qualsevol cas, ara ja no hi ha marxa enrere, i encetem un any que es preveu apocalíptic per a l'economia. La majoria d'indicadors seran nefastos per al funcionament de les economies, però se'n salva algun.

El 2008 es tanca amb una certa eufòria per a tots els qui deuen diners als ofegats bancs i caixes per una hipoteca. Després d'ofegar la clientela amb un euríbor al 5,2 %, aquest indicador de referència dels préstecs interbancaris ha començat la seva caiguda lliure i ha tancat el 2008 al 3,4 %, la major caiguda interanual en set anys. Així, a partir d'ara i fins que duri l'alegria, quan ens revisin les hipoteques la quota mensual es veurà reduïda en una mitjana de 130 euros per a les hipoteques que ronden els 900 euros, i fins a 300 euros en aquelles que durant el 2008 s'han disparat fins als 1.400 euros.

Una inflació més controlada, és a dir, un increment de preus més moderat, també pot esdevenir un estímul positiu per al consumidor. L'estat espanyol ha tancat el 2008 amb una inflació mitjana del 2,4 %, que si bé significa que les pensions s'actualitzaran a partir d'aquest percentatge, també suposarà que el consumidor no notarà tant el creixement dels preus com es podia esperar. Amb tot, el fantasma de la de-

En qualsevol cas, ara ja no hi ha marxa enrere, i encetem un any que es preveu apocalíptic per a l'economia

flació –caiguda continuada dels preus– ha aparegut en algunes previsions per al 2009. Funcas, l'associació espanyola de caixes d'estalvi, s'ha aventurat a preveure aquest escenari perillosíssim per a l'economia espanyola. Gairebé ningú no ha seguit aquesta previsió, que si es complís tindria efectes devastadors. En un mercat amb deflació, els preus cauen, però la gent no compra perquè espera que caiguin més. Com que no es ven, les empreses redueixen la producció, i finalment es veuen obligades a acomiadar personal.

Una espiral verinosa que no s'ha viscut mai a l'estat, motiu pel qual els experts no gosen predir-la, seguint el principi que, en economia, no té sentit preveure fenòmens que mai abans no s'han produït.

L'atur, la gran sagnia. Que no hi hagi deflació no impedirà que la taxa d'atur segueixi creixent. Només a Catalunya, el govern preveu la pèrdua de 60.000 llocs de treball, i diversos organismes internacionals situen la taxa d'atur de l'estat espanyol al voltant del 15 %. L'atur ha passat d'afectar el 8,6 % de la població activa el darrer trimestre del 2007, quan tot just havia esclatat la crisi de les *subprime*, a l'11,7 % del tancament del 2008. Els sindicats ja han vaticinat que l'any que encetem serà "l'any dels acomiadaments", i alerten que tres de cada quatre treballadors ja tenen coll avall que el 2009 les seves condicions laborals empitjoraran substancialment. Per als qui vulguin prendre-s'ho amb optimisme, l'executiu espanyol creu que el 2009 "serà l'any de la recuperació de la confiança" i de la disponibilitat de líquid als bancs, de manera que "si això es produeix, es traduirà en el fet es deixin de destruir llocs de treball."

La borsa toca fons? Teòricament, sí. Després de registrar caigudes espectaculars –en el cas de la borsa espanyola, els seus actius han caigut un 43 % el 2008, amb pèrdues que se xifren en 338.000 milions d'euros–,

sembla que ja s'ha tocat fons. La borsa és un joc cíclic, passa de l'eufòria a la depressió més absoluta en un tres i no res, sovint moguda només pel pànic dels accionistes i no pas per factors veritablement rellevants. Però el 2008, aquest joc ha trencat esquemes quan els grans bancs han caigut. El 15 de setembre passat, la fallida de Lehman Brothers davant la mirada impassible de George Bush va desencadenar la catàstrofe a tots els parquets borsaris. Rere aquest banc van començar a caure en efecte dòmino una dotzena llarga d'entitats dels EUA i d'Europa. Algunes van ser rescatades pels seus estats, i d'altres van ser comprades per altres entitats que encara aguantaven. Però la gran patacada de la borsa ha portat alguns efectes que poden resultar atractius el 2009. Els actius que estaven sobrevalorats han tornat a una valoració normal, i per tant, són més assequibles ara i en un futur, quan l'economia hagi aixecat el cap, pujaran. I d'altra banda, la borsa s'ha desfet d'impureses que la pervertien, empreses que van ser un bluf fruit de l'especulació i que s'havien apoderat d'un seient privilegiat al mercat de valors. Així, doncs, el 2009 posarà a lloc els qui es van colar a la foto sense merèixer-ho.

L'any per comprar un pis. En canvi, el sector de l'habitatge continua sense tocar fons. Pel que fa a la demanda, el preu dels immobles continua disminuint, però queden encara molts milers de pisos per col·locar al mercat que no troben sortida. Preus atractius, però una oferta excessiva fan que el mercat de l'habitatge es trobi bloquejat i la construcció es veu obligada a fer una aturada en sec. Centenars d'obres estan aturades per manca de finançament de les constructores, que esperen que el banc els doni més crèdit.

Pel que fa al consumidor, està convençut que els preus encara cauran més i prefereix esperar. Per al 2009, un euríbor molt més baix i la recuperació

de la confiança per part dels bancs per tornar a obrir l'aixeta del crèdit poden fer que sigui l'any per acabar de decidir-se i comprar. De moment, la caiguda acumulada dels preus s'eleva al 15 %, i diversos estudis no descarten que el 2011 hagi arribat a un 25 % respecte als preus del 2006. Per als promotors, serà un any de vaques magres, i una prova de foc definitiva per al seu futur. El percentatge d'habitatges iniciats aquest any se situarà, segons les previsions, en nivells del 1960, el primer any de què es tenen referències estadístiques. Es construiran aproximadament 150.000 pisos; és el resultat d'anys d'especulació desmesurada i d'abusos en un mercat sobredimensionat per ofertants i demandants.

Benzina barata. En un sol any, el petroli ha superat de llarg la frontera psicològica dels cent dòlars per barril de Brent i ha caigut fins a poc més de quaranta dòlars, en un context en què els principals productors acorden retallades substancials de la producció per mirar d'aturar la caiguda de preus. Però, tot i així, les previsions apunten a una continuació del descens en el preu del barril, fet que té una translació directa positiva per a les macroeconomies i també per a l'economia real.

La primera recessió de l'euro. L'any en què la moneda única celebra

el desè aniversari del seu naixement, i el setè de la seva posada en circulació, s'enfrontarà a una recessió. El triple impacte de la crisi financera, de l'ajustament immobiliari en diversos països i de l'efecte retardat de molts anys de primeres matèries cares provocarà un alentiment del creixement mundial, que lògicament, colpejarà la UE. Les previsions de la Comissió Europea per a aquest any són poc esperançadores. Un creixement del PIB del 0,2 %, i de l'1,1 % per al 2010. En canvi, l'escenari de la inflació és un xic més optimista, ja que el menor ritme d'activitat i l'ajustament dels preus de les primeres matèries afavoriran que la inflació passi del 3,9 % del 2008 al 2,4 % el 2009, i fins al 2,2 % el 2010.

Enguany, la Unió Europea viurà la primera recessió tècnica en els deu anys d'història de l'euro, una situació que espanta, però que a la vegada enforteix, en tant que la moneda única també s'ha revelat com un paraigua protector que ha permès unificar polítiques de xoc per a la crisi. Tant és així, que el gran detractor històric de l'euro, el Regne Unit, s'està plantejant la seva incorporació a la zona euro, una reflexió que mai fins ara no havia volgut ni tan sols pronunciar en veu baixa.

Ens espera un any estressant, amb moments d'una certa eufòria –vincu-

EL TEMPS

lats a l'euríbor, el preu de les primeres matèries i la inflació— i de molta pressió quan surtin a la superfície els efectes més cruels de la crisi, com l'atur.

Per sobreviure a aquest 2009 no hi ha gaires receptes. Els governs fan campanya perquè el ciutadà superi la depressió i recuperi la febre consumista que tant estimula l'economia nacional i tant castiga la domèstica. En qualsevol cas, sembla més útil la felicitació que s'ha posat de moda aquests dies: Felicitat 2010!

Gemma Aguilera

Breus

“La Caixa” aclareix que la seva participació a Repsol no es ven

L'entitat financera catalana no té intenció de desfer-se del 9,9 % de les accions que de manera indirecta té a Repsol-YPF, és a dir, que tanca la porta a vendre aquesta participació a la russa Lukoil. De moment, doncs, es frustra l'operació perquè la petrolera controli el 29,9 % de Repsol, el màxim que es pot tenir sense haver de llançar una OPA pel 100 %. En un comunicat remès a la Comissió Nacional del Mercat de Valors, “la Caixa” fa referència a un comunicat anterior en què s'havia admès que hi havia “contactes informals” sobre la venda de la seva participació a

EL TEMPS

“La Caixa” no vendrà el 9,9 % de Repsol.

la petrolera, el 20 de novembre passat, i deixa clar que “al dia d'avui, el grup no manté cap negociació” per vendre les accions. Ara només està sobre la taula la venda a la petrolera russa del 20 % de les accions de Repsol que té Sacyr.

Serratoso, Lladró o Batalla, víctimes de l'estafa Madoff

L'estafa multimilionària protagonitzada per Bernard L. Madoff ha esquitxat també els principals patrimonis valencians. Segons ha publicat el setmanari *El Boletín*, entre els afectats pel frau piramidal ideat pel fins fa poc president del Nasdaq hi ha les SICAV –societats d'inversió– de José, Carmen i Federico Serratoso, Luis Batalla (Lubasa), Maria Ángeles Lladró (família Lladró) o Juan Antonio Mompó, entre d'altres. D'acord amb les dades fetes públiques fins ara, els Lladró són els més perjudicats, ja que, segons han reconegut, el patrimoni afectat és de 4 milions d'euros.